

VYTAUTAS MAGNUS UNIVERSITY

Arūnas SKRUDUPAS

**AESTHETICAL DIMENSION OF PROPAGANDA IN
CHINA'S FOREIGN POLICY**

Summary of Doctoral Dissertation
Social sciences, Political science (02 S)

Kaunas, 2014

The dissertation was prepared in 2007 – 2014 at Vytautas Magnus University, Faculty of Diplomacy and Political Science, Department of Social and Political Theory.

Scientific Supervisor

Prof. dr. (HP) Gintautas Mažeikis (Vytautas Magnus University, Humanities, Philosophy 01 H)

Council of Defense of the Dissertation

Chairman

Doc. dr. Andžej Pukšto (Vytautas Magnus University, Social sciences, Political science 02 S)

Members

Prof. dr. Lauras Bielinis (Vytautas Magnus University, Social sciences, Political science 02S)

Dr. Agnė Budriūnaitė (Vytautas Magnus University, Humanities, Philosophy 01 H)

Doc. dr. Dovilė Jakniūnaitė (Vilnius University, Social sciences, Political science 02 S)

Prof. dr. (HP) Alvydas Jokubaitis (Vilnius University, Social sciences, Political science 02 S)

Opponents:

Doc. dr. Natalija Arlauskaitė (Vilnius University, Humanities, Philology 04 H)

Doc. dr. Eglė Butkevičienė (Kaunas University of Technology, Social sciences, Political science 02 S)

The public defense of the dissertation will take place on June 6th, 2014, at 11 AM at Vytautas Magnus University, Kaunas, Gedimino str 44, room 202.

The summary of doctoral dissertation was sent on May 5th, 2014.

The dissertation is available at Vytautas Magnus University Library and Martynas Mažvydas National Library of Lithuania.

VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETAS

Arūnas SKRUDUPAS

**ESTETINĖ PROPAGANDOS DIMENSIJA KINIJO
UŽSIENIO POLITIKOJE**

Daktaro disertacijos santrauka
Socialiniai mokslai, Politikos mokslai (02 S)

Kaunas, 2014

Disertacija parengta Vytauto Didžiojo universitete 2007 – 2014 m. Vytauto Didžiojo universitete, Politikos mokslų ir diplomatijos fakultete, Socialinės ir politinės teorijos katedroje.

Mokslinis vadovas

Prof. dr. (HP) Gintautas Mažeikis (humanitariniai mokslai, filosofija 01 H, Vytauto Didžiojo universitetas)

Disertacijos gynimo taryba:

Pirmininkas

Doc. dr. Andžej Pukšto (socialiniai mokslai, politikos mokslai 02 S, Vytauto Didžiojo universitetas)

Nariai:

Prof. dr. Lauras Bielinis (socialiniai mokslai, politikos mokslai 02 S, Vytauto Didžiojo universitetas)

Dr. Agnė Budriūnaitė (humanitariniai mokslai, filosofija 01 H, Vytauto Didžiojo universitetas)

Doc. dr. Dovilė Jakniūnaitė (socialiniai mokslai, politikos mokslai 02 S, Vilniaus universitetas)

Prof. dr. (HP) Alvydas Jokubaitis (socialiniai mokslai, politikos mokslai 02 S, Vilniaus universitetas)

Oponentai:

Doc. dr. Natalija Arlauskaitė (humanitariniai mokslai, filologija 04 H, Vilniaus universitetas)

Doc. dr. Eglė Butkevičienė (socialiniai mokslai, politikos mokslai 02 S, Kauno technologijos universitetas)

Disertacija bus ginama viešame gynimo tarybos posėdyje, kuris vyks 2014 m. birželio 6 d. 11 val. Vytauto Didžiojo universitete, Kaune, Gedimino 44, 202 auditorijoje.

Disertacijos santrauka išsiuntinėta 2014 m. gegužės 5 d.

Su disertacija galima susipažinti Vytauto Didžiojo universiteto bibliotekoje ir Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje.

AESTHETICAL DIMENSION OF PROPAGANDA IN CHINA'S FOREIGN POLICY

Summary of the Dissertation

Relevance of the dissertation

In the beginning of the 21st century People's Republic of China's (PRC) foreign policy transformation is observed and it can decide much about the future of international politics and the nature of processes happening in the system. Taking into consideration the fact that the rise of PRC to the greatest powers or even to the rival for a superpower is today to be treated as inevitable reality, the diplomatic and strategic line chosen by China will undoubtedly modify the configuration of international system. The essence of the new China's foreign policy can be most accurately embraced by the notions of "activeness", "multilateralism", "penetration", "economic diplomacy", "soft power", "psychological war", "grand rejuvenation". The rise of China, especially having in mind the in a sense unique history of the country and the culture formed by it which often contrasts quite distinctly with the standards of the Western civilization that dominates in the modern world, inevitably presupposes certain transpositions of political, economic, military, social and cultural basic elements of international order processes.

The dissertation states that one of the conditions for the successful rise of China is the weakening of Russia as compared to the USSR as well as the economical and ideological turn of Russia to China during the governing of Vladimir Putin. China seeks to weaken Russia by the means of "soft" nature, e.g. aesthetized propaganda. This way the relevance of the dissertation can be grounded in two ways: 1) from the aspect of implications, raised by international system change; 2) from the aspect of the creation of a successful "brand", as the aesthetical solutions used in the propaganda. The dissertation states that modern China's "brand" is created using a synthesis/fusion of Daoism, Buddhism, Confucianism and Maoism, as well as Dengism philosophies as the foothold.

The object of research

The object of research of the dissertation is the aesthetical dimension of propaganda as one of the most important ways of realization and means of modern China's foreign policy.

The dissertation aims at revealing and highlighting specific attributes of the role of aesthetics, the manifestations of aesthetics in the propaganda and in the process of persuasion, at showing its often invisible but undeniable and indisputable importance in the processes of China's foreign policy formation and realization/functioning, as it is both an old civilization and culture and a newly rising country in the international system. In my opinion, the role of aesthetics, its possibilities of potential effect on foreign politics through propaganda are analyzed undeservedly little, and its importance is not realized properly not only by theorists of politics but also by politics-practicians. The ambitiousness of the research is reflected by the pursue to demonstrate the advantages and necessity of the holistic, synthesizing, integrating view, the total, aggregating perspective, using the following, joining, linking and unifying interdisciplinary analysis strategy to join the currently more and more frequent defiance to the standard, common, traditional model of research strategy which is still prevalent both in research of politics and in social sciences on the whole.

The aesthetics dimension of the Chinese propaganda currently follows the traditional and modern principles of aesthetics. The traditional Chinese aesthetics is inseparable from the religious-philosophical schools of Daoism, Buddhism and Confucianism. While talking about the modern period of Chinese aesthetics I will analyze the aesthetics of Maoism. In my opinion, Chinese aesthetics, based on the ideas and principles of Daoism, Buddhism, Confucianism and Maoism, demonstrates the closest relationship with the domestic and foreign propaganda of People's Republic of China.

Defensive statements

The dissertation aims at defending two main statements: the first is that the aesthetical dimension of propaganda in China's foreign policy is realized using a unified religious-philosophical-ideological platform of Daoism, Buddhism, Confucianism, and Maoism (in the latter case – quasi-religious or of political religion); and the second is that the aesthetical dimension of propaganda in China's foreign policy unfolds through the moments of cultural-civilization unity and the sameness of identities, which is illustrated by the case of PRC's propaganda in Russia.

The aim of the dissertation is to analyze role and expression of the aesthetical factors and components of modern Chinese propaganda in Russia.

The objectives of the research are:

1. To analyze the postmodern society as the medium of the spread and multiplication of propaganda's aesthetical attributes.
2. To analyze the development of the aestheticization process, i.e. the process of aestheticization of propaganda material.
3. To analyze the results of the aestheticization process as a result of transforming movement.
4. To analyze the aesthetics of Daoism and its connections to propaganda.
5. To analyze the aesthetics of Buddhism and its connections to propaganda.
6. To analyze the aesthetics of Confucianism and its connections to propaganda.
7. To analyze the aesthetics of Maoism and its connections to propaganda.
8. To perform the analysis of propaganda forming and executing China's institutions and their activity.
9. To analyze Dengism and aesthetical metaphysics as complementary resources of propaganda.
10. To analyze the reaction of Russia to the propaganda, performed by PRC and the dependence of PRC's propaganda upon the relations between the two countries.

11. To analyze the official Chinese websites in the Russian language from the propaganda aspect.
12. To analyze the penetration of the Chinese film industry into the Russian film market.

The methodology and methods of the scientific work and empirical research

The dissertation uses the twice adapted methodology of critical discourse analysis. The first to adapt the methodology of critical discourse analysis into the ten-step program were Garth Jowett and Victoria O'Donnell in their work "Propaganda and Persuasion". The program is presented in the monograph by Gintautas Mažeikis "Propaganda and symbolic thinking"¹. The program analyses: 1) ideology and goal of the propaganda campaign; 2) the context in which propaganda works; 3) the identification of the propagandists; 4) the organizational structure of propaganda; 5) the target influence group; 6) the techniques of using the mass media; 7) various special techniques; 8) the reaction of the public to various techniques; 9) contra propaganda, if any; 10) the results and evaluation². The research of propaganda using this model implies a special attention to the analysis of institutions, worldview and propaganda campaigns, public influence, etc.³. However, referring to the empirical material and its specifics available for the research, the analysis of the public and propaganda forming object awareness was delimited, as it would have required quantitative analysis. The dissertation was concentrated on the aesthetical analysis of the propaganda artifacts; having this in mind, Jowett and O'Donnell's propaganda analysis model was once again adapted by the author of the dissertation. In essence, only the first step of the program is realized. It needs further indication that the adaptation is predetermined by the specifics of the research: the analysis of propaganda in the specific aspect of aesthetics. It is very difficult to measure quantitatively the effectiveness of the qualitative (aesthetical) measurement, even considering its practical, tangible expression acquiring manifestations. The dissertation is concentrated on the spread of aesthetical propaganda

¹ Source: Gintautas Mažeikis, *Propaganda ir simbolinis mąstymas*. Kaunas, 2010.

² Source: Žr.: Jowett G. S., O'Donnell V., *Propaganda and Persuasion*. 2 nd edition. London, New Delhi: Sage Publications, 1992, 213, in Gintautas Mažeikis, *Propaganda ir simbolinis mąstymas*. Kaunas, 2010, 354.

³ Source: same.

dimension, philosophical aspects of cultural hegemony and the philosophical-religious systems of Daoism, Buddhism, Confucianism, Maoism and Dengism as the fundamental preconditions of the modern PRC's foreign propaganda, the sources of spiritual culture that nourish the modern aesthetics of Chinese propaganda.

The research overview and scientific novelty of dissertation

The dissertation can single out blocks of aesthetical theories, common propaganda theories, civilization relations theories, China's propaganda mechanisms and soft power investigating theories, the theories that investigate the relations between China and Russia. The relations between politics and aesthetics were investigated by György Lukács, Jacques Derrida, Jacques Rancière. These thinkers speak about the component of politics in art (art has a component of politics), embracing a wider problem field. My dissertation deals with a narrower field - the propaganda art that is consciously formed by political institutions. In Lithuania this problem is investigated by Alvydas Jokubaitis. Common propaganda theories were created by Edward Bernays, Harold Lasswell, Garth S. Jowett and Victoria O'Donnell, Henry T. Conserva, in Lithuania the topic is covered by Gintautas Mažeikis. The classics of civilization theories – Oswald Spengler, Arnold Toynbee, Samuel S. Huntington. The civilization analysis was developed by a Lithuanian author Vytautas Kavolis, the works of such Lithuanian authors as Algis Mickūnas, Antanas Andrijauskas, Leonidas Donskis are linked to these problems. The theoretical level of the relations between Russia and China are analyzed by James Bellacqua, Vladimir Portyakov, Dominik Mierzejewski. The topics of China's propaganda and soft power are covered by Anne-Marie Brady, Ingrid d'Hoohge, Benjamin I. Page, Sheng Ding, Jan Melissen, Mark Leonard. Lithuanian scientists Lauras Bielinis, Vytautas Radžvilas, sinologists Loreta Poškaitė, Agnė Budriūnaitė, Agnieška Juzefovič are worth mentioning. My dissertation also pays a lot of attention to the substantiation of theoretical analysis. The dissertation's scientific novelty may be based on the nonstandard access and the usage of extra wide specter of research methods, which reflect the attempt to fuse theory and practice/empirics, while accentuating the specifics of the domination of the components of quantitative analysis over the empirics. In the theoretical part of the dissertation,

while talking about the postmodern society as a medium to unfold the aesthetical components of propaganda, as compared to other authors, more attention is paid to psychological aspects of consumerism (linked with erotica), human nature as one of the main phenomena generating social advancement and powers that induce society change.

Practical significance of the work

The analysis of the China's propaganda aesthetical dimension presented in the dissertation shows not only theoretical but also practical importance, as it can help politicians-practicians while creating various strategies of contra propaganda. The research enables the identification and decoding symbolic structures used in Chinese propaganda, discloses strong and weak points in China's propaganda. In this way there appears a possibility to create a different speech (in a broad sense), an opposite rhetoric. It is also important that the resistance to aesthetical methods of propaganda used in China's foreign policy becomes conscious, the acceptance or declining of the values accentuated by Chinese propaganda becomes the object of a free choice.

Structure of the dissertation

The dissertation comprises five parts. The first and the second are theoretical parts, the third and the fourth include both theoretical and empirical analysis, and the fifth part is concentrated on empirical analysis. In the beginning on the whole the process of aestheticizing of propaganda material is analyzed theoretically, later the dissertation analyses the peculiarity of Chinese aesthetics, the specifics of Chinese aesthetics, based on the peculiarity and uniqueness of the philosophical systems of Daoism, Buddhism, Confucianism, Maoism. The third part analyses China's propaganda institutions (organizations) and accentuates the role of discourse that has an enabling nature upon them, and which in its final form materializes as the propaganda based on aesthetics. This part of the dissertation also analyses the philosophy of Dengism and the synthesis of Dengism philosophy and Chinese aesthetic metaphysics that aspires to being universal. It is noteworthy that the analysis of Dengism philosophy is detached from the analyses of Daoism, Buddhism, Confucianism, and Maoism that

are presented in the second part on the grounds that Daoism, Buddhism, Confucianism, and partly Maoism are “stable”, “fixed” phenomena, in a sense *belonging to the past, reflecting past*, while Dengism is a dynamic modern philosophy that belongs to the period analyzed in the dissertation and *controverts* with earlier mentioned “stable” and “fixed” philosophical systems. In the fourth part of the dissertation the view is on Russia as the arena of PRC’s propaganda spread, Russia’s reaction to PRC’s propaganda, including analyses of eventual contra propaganda. The fifth, empirical part presents the analysis of the official PRC websites in the Russian language, the analysis from the propaganda viewpoint of Chinese films, shown and successful in Russia, the analysis of videos, the analysis of Chinese TV broadcasts that have a propaganda component.

The dissertation follows the precondition that both China’s aesthetics and the Chinese propaganda based on it is in a way unique, has no analogues and cannot be expressed by Western terms of philosophy or science; and one or another comparative access is always based on the solutions of the figurative meaning and metaphor level.

The structure of the dissertation is based on *the model of concentric circles*: in the middle there is the effect on Russian politics, this centripetal axis is surrounded by the deep philosophical systems of Daoism, Buddhism, Confucianism, and Maoism that nourish China’s propaganda, and the analysis surface layer – the outer sphere – even more abstract problem of propaganda and aesthetics relations, the peculiarities of propaganda material aestheticising process.

The boundaries of dissertation

The dissertation deals with PRC’s propaganda in Russia from the end of Cultural Revolution till 2009 (the 60th anniversary of PRC formation). The work is confined to the analysis of Chinese websites, Chinese films, pro-Chinese videos and the analysis of Chinese television broadcasts. The dissertation is also confined to comparatively isolated analysis of China and Russia’s relations with rare references to the change context of the USA reactions and international system as a whole on the basis of sinicization of Russia. As well as this, only propaganda is analyzed, delimitating from

public relations, and in a way public diplomacy. International relations theory is requested only as much as it is necessary for propaganda analysis.

Conclusions

Summarizing, it is necessary to accentuate that the aim of the work is polyhedral, of multidimensional nature, and can be achieved only using specific non-standard research logic. The essence of this logic is that the structure of the dissertation is based on *the model of concentric circles*: in the middle there is the effect on Russian politics, this centripetal axis is surrounded by the deep philosophical systems of Daoism, Buddhism, Confucianism, and Maoism that nourish China's propaganda, and the analysis surface layer – the outer sphere – even more abstract problem of propaganda and aesthetics relations, the peculiarities of propaganda material aestheticizing process. The structure of concentric circles acquires linear nature in the text space due to the writing itself as a way of portraying: the analysis of Daoism, Confucianism and Maoism as the deep sources that nourish China's propaganda is “wrapped up” into philosophical analysis discourse of politics, aesthetics and propaganda; the whole analysis is crowned with the examples of the internet websites, films, videos, TV broadcasts that illustrate practical Chinese aesthetics manifestations politically.

The results of the analysis get crystallized in a complicated field of different, sometimes conflicting theories, viewpoints, even paradigm interaction; therefore it is impossible to define them unambiguously. However, using an adapted propaganda analysis method, in my opinion, the main goal is achieved: to analyze the aesthetical dimension of propaganda in China's foreign policy *per se* together with its expression *from the aspect of direction* using the case of Chinese propaganda in Russia. Trying to achieve this goal the dissertation solves eleven main problems formulated in the *Introduction*; their explication enables to prove the defensive statements formulated in the beginning of the dissertation.

1. While analyzing five main phenomena of functioning of the postmodern society (inclination towards hedonistic values, a primate of visuality like *lingua franca*, permanent self-creation, consumeristic dynamism and accelerating globalization),

the spread territory of aesthetic propaganda dimension is defined on the theoretical level. It is proved that these five sections represent at its best the post-modern society as the medium for the spread, realization and multiplication of propaganda aesthetic attributes.

2. While analyzing the process of aesthetization the importance of the addressee – addresser connection is accentuated and proved; the importance of discursive communication mechanisms on the political theatre/game is proved. The “means” that give potential to aesthetics are analyzed.
3. Following Roland Barthes’ theory and treating erotica as the form of aesthesis, the both the importance of erotica as a transforming change and its connection to aesthetics are proved. The contact moment of aesthetics and erotica is discussed as the phenomenon giving power and the transforming potential to the propaganda report.
4. It is proved in the dissertation that aesthetics, based on Daoist philosophy is amorfous due to the wide specter of the philosophy, which potentially includes such totally different viewpoints as religious experience and scientific approach. It is maintained that it is typical of Daoist aesthetics to have a very high level of coordination with postmodern human worldview, and that this coordination allows it to be used very effectively for the needs of propaganda not only for giving “romantic” characteristics to the discourse of propaganda, but also for the amorphy that is typical of propaganda discourse (the more powerful propaganda discourse, the more ways of reading it includes without risking or merely risking being misread).
5. It is proved in the dissertation that the aesthetics of Buddhism, treated as “aesthetical existence” and having the attributes of enlightenment, freedom, wisdom and integrity, makes a perfect foundation for the spread of Chinese propaganda; however its success depends on the ability to solve rising problems, such as authoritarian political system, the question of Tibet, etc.
6. It is proved in the dissertation that, as opposed to the standard belief, it is possible to talk not only about the ethics of Confucianism, but also about the equivalent aesthetics, which together form a Unit, which is in a way adequate to the ancient Greek idea of kalokagathia. The sociopolitical engagement of Confucian

aesthetics and its direction to the ideals of order, harmony, stability, which spread into the political sphere through the combination of aesthetics – ethics and forming the vision of certain aspiration is accentuated.

7. Talking about the aesthetics of Maoism and its connection to propaganda, it is proved that the “essence” of Maoist aesthetics lies in the process of mass values and provisions formation both on the level of domestic and foreign propaganda. As it is explained further, the process of transformation is not and cannot be abstracted from the institutional level. The attractiveness of Maoist aesthetics in the sense of propaganda derives also from religious Maoism as a dimension of political religion. Religion, political as well, is a tool of social control and the guarantee of social stability. It is stated in the dissertation that there exists a double effect: the attractiveness of Maoist politics, perceived through a religious (confession, sacrifice, devotion) prism, gives a halo of charm to its aesthetics and, *vice versa*, the religion, aestheticized by exotic rituals and symbols paints the Maoist line of politics in the eyes of foreign public in warm and bright colours.
8. The dissertation bases and proves the importance of China’s institutions as mechanisms that “filter” discourse and make it into the legitimate ideology. The importance of the institutions creative potential in modeling the flow of information that leaves the borders of China is revealed. The control and governing (seizure) the discourse about China on the international level is entitled as one of the most important PRC’s propaganda tasks, realized by the way of mass media control.
9. It is proved in the dissertation that Dengism and aesthetic metaphysics are the China’s propaganda in Russia (and on the whole) resources that are complimentary, replenishing each other, growing into each other. Dengism’s (as the total, holistic, organizational philosophy that is based on constructivist principles) pretensions to being universal are accentuated. Treating Dengism as the outer “social”, communal or public resource of propaganda, the aesthetical metaphysics (treated as its equivalent on the inner private, personal, intimate level) signifies a certain specific “aesthetical” way of life. The aesthetical way of life immanently presupposes the practice of a certain specific Eastern (i.e.

- Chinese) spirituality, which successively leads to the acceptance and practice of the Chinese social and political values; and that is aspired by China's propaganda.
10. It is proved in the dissertation that the spectrum of Russia's reaction to the propaganda implemented by China usually takes the edge forms of sinophilia and sinophobia. The importance of Russia's cooperation with the West is accentuated; and the potential negative effects of the autarkic, self-isolating politics is revealed in the work, acknowledging the close approach of Russia and China as such politics, or, more precisely, the effect of such politics. Russia's belief in its messianic mission of uniting all the Slavic people and the search of the ostensibly authentic "way" intended only for it, which force it to turn away from the West and lean against China; and that is recognized as the most important argument in favor of China. Ways and methods in which China's propaganda uses the weak points of Russia's standpoint are discussed.
 11. While performing the analysis of Chinese websites in the Russian language, the peculiar harmony between exotics and closeness to the Russian mentality is accentuated. While analyzing the *content* of the websites, PRC's president Hu Jintao's addresses are taken as examples. The levels of *narration* and *metaphor* are singled out in them; the possibilities given to Chinese propaganda by his operation of terms of *dialogue* and *harmonious society/harmonious world* are shown. While analyzing the websites in the sense of *form*, the possibilities given by visual iconography (the coloration solutions of the websites) are shown. The concept that unites all the information sources is called the *Tianxia* ideal as the universal philosophy of the Chinese world order. The nostalgia for Soviet times is named as an important feature of the Russian mentality; the ways and methods how China's propaganda can play the Russian "nostalgia" card are shown.
 12. The dissertation presents Chinese film history and Chinese film policy analysis. While analyzing the Chinese film policy, it is stated that it is based on the so called *fundamental principles of social culture and art development*. The importance of the acceptance in Russia of the Chinese symbolic world as a basic element that constitutes culture is accentuated. The motives why film making is chosen as an instrument of propaganda are substantiated. The empirical video material is analyzed from the aspect of aesthetics and propaganda: the films

“Yellow Land”, “Crouching Tiger, Hidden Dragon”, “Hero”, the video “Mao Zedong: if you’re are not going, I’ll also not go” as well as the two Chinese TV broadcasts dedicated to the 60th anniversary of PRC formation (a military parade and a solemn concert in the square of Tiananmen). The features that unite, bind the video material are revealed: in a way “impressionistic” treatment from the point of view of form and on the level of content the cultural-civilization uniqueness of China is accentuated, which is conveyed not only through purely aesthetical but also through ethical schemes.

Summarizing, the conclusion may be drawn that China’s image for the West is formed by presenting China as exotic – erotic “Other”, and for Russia two methods are used: both informational modeling of exotic and therefore erotic China and an appeal to the cultural community on the basis of Russian Soviet heritage. It is important to note that erotica is treated as the phenomenon of the (collective) subconscious, and disposing it on the conscious level only partly destroys the effectiveness of its influence.

Yang Jwing-Ming in his book “The Essence of Shaolin White Crane: Martial Power and Qigong”⁴ describes a martial arts technique when the fist moves “gently” towards the target, but touches the target “hard”. Chinese propaganda using the principles of a soft power has accumulated the whole necessary “gentle” potential that makes it possible to hit the target “hard”. In its turn, the sociopolitical medium in Russia is not disposed towards repelling the stroke of China’s propaganda. There is practically none any effective Russian contra propaganda for Chinese actions. In this way, quite good perspectives can be forecast for the “aesthetical” Chinese invasion in the long run.

Summa summarum, the conclusion can be drawn that the Western political discourse has lost its content and turned into meta-discourse, discourse-about. For example, democracy can also be treated not as content, but form which enables the realization of possibilities. Therefore, the political discourse eventually becomes the expression of power and all the masks hide a fierce battle for power and control of limited resources. But the essence is that the power in the West is *scattered*, has lost its *direction*, positive goal. Chinese propaganda, also being a power discourse, offers the Chinese world order model as the great eschatological project/goal. In Russia the

⁴ Source: Ян Цзюньмин, *Основы шаолинского стиля «Белый Журавль» : боевая сила и цигун*. Киев: «София», 1998.

project can be realized because Russia has a double mentality: Soviet (or, rather, connecting to history, *historical, of the past*) and Western (still in the process of formation, *modern*). From what has been said above, the conclusion can be drawn that the Western identity of Russia can be disturbed in the same way as the West on the whole: having offered the modern, transformed Confucian – Maoist (Dengist) model as a positive direction for the political discourse. The measurement of the Soviet reminiscences, on the other hand, has to be and is strengthened and used as a trampoline and an example on the base of which the same majestic eschatological Confucian – Maoist project is programmed as the enabling, accomplishment and (again and eventually) realization of the Russian messianic tradition.

Scholarly publications and conferences related to the theme of the dissertation

The articles published on the topic of the dissertation:

1. Skrudupas A., „Aesthetical Dimension of Propaganda: Specifics and Potential“, *Almanac of Political Sciences*, 2011, Nr. 9, 73 – 95. („Estetinė propagandos dimensija: specifika ir potencialas“, *Politikos mokslų almanachas*).
2. Skrudupas A., „Aesthetics of China’s Propaganda“, *Bridges*, 2011 (2), 51 - 64. („Kinų propagandos estetika“, *Tiltai*).
3. Skrudupas A., „China’s Propaganda in Russia: Aesthetical Elements of the Strategy“, *Politology*, 2012 (2), 78 – 104. („Kinijos propaganda Rusijoje: estetiniai strategijos elementai“, *Politologija*).

Reports in the conferences:

1. Skrudupas A., „Perception of Chinese Self-perception and Self-identity from the European Point of View“, International conference *Tradition in Modernization: Contemporary Asia from European Perspective*, Vytautas Magnus University, Japanese Studies Center, Kaunas, November 15 – 16, 2008.
2. Skrudupas A., „Soft Power Actuation in Contemporary Chinese Foreign Policy: Aesthetical Solutions“, International conference *International Young Scientists Conference*, Šiauliai University, Šiauliai, April 29 - 30, 2010.
3. Skrudupas A., „The Consequenses of Eventual Chinese – Middle East Tandem on Global Geopolitical Displacement“, International conference *XVIII Biennial Conference of the European Association of Chinese Studies „Culture is a Crowded Bridge“*, Riga, Latvia University, July 14-18, 2010.

Arūnas Skrudupas – Master of Political Science, Vilnius University, Institute of International Relations and Political Science. E-mail: arunas.skrudupas@gmail.com

The spheres of scientific interests: political philosophy, relations among politics, propaganda and culture, interaction between aesthetics and propaganda, international politics, geopolitics, China’s domestic and foreign policy.

ESTETINĖ PROPAGANDOS DIMENSIJA KINIJOS UŽSIENIO POLITIKOJE

Disertacijos santrauka

Darbo aktualumas

XXI a. pradžioje stebime Kinijos Liaudies Respublikos (KLR) užsienio politikos transformaciją, kuri gali daug kuo lemti tarptautinės politikos sistemos ateitį bei sistemoje vykstančių procesų pobūdį. Atsižvelgiant į tai, jog KLR iškilimas į didžiąsias galias ar netgi konkurentę supervalstybei šiandien traktuotinas kaip neišvengiama realybė, Kinijos pasirinkta diplomatinė ir strateginė linija neabejotinai modifikuos tarptautinės sistemos konfigūraciją. Naujosios KLR užsienio politikos esmę tiksliausiai aprėpia sąvokos „aktyvumas“, „daugiašališkumas“, „prasiskverbimas“, „ekonominė diplomatija“, „švelnioji galia“, „psichologinis karas“, „didysis atsinaujinimas“. Kinijos iškilimas, ypač atsižvelgiant į tam tikra prasme unikalią šios šalies istoriją bei jos suformuotą kultūrą, dažnai pakankamai ryškiai kontrastuojančią su šiuolaikiniame pasaulyje dominuojančios Vakarų civilizacijos standartais, neišvengiamai suponuoja tam tikras politinių, ekonominių, karinių, socialinių, kultūrinių tarptautinės tvarkos procesų pamatinių elementų transpozicijas.

Disertacijoje teigiama, jog viena iš sėkmingo Kinijos iškilimo sąlygų yra Rusijos susilpnėjimas lyginant su SSRS bei Rusijos ekonominis ir ideologinis atsigrėžimas į Kiniją Vladimiro Putino valdymo laikotarpiu. Susilpninti Rusiją Kinija siekia „švelniojo“ pobūdžio priemonėmis, tokiomis, kaip estetizuota propaganda. Tuo būdu darbo aktualumą galima pagrįsti dviem būdais: 1) tarptautinės sistemos kaitos keliamų implikacijų aspektu; 2) sėkmingo „prekės ženklo“ kūrimo, kaip propagandoje naudojamų estetinio pobūdžio sprendimų, aspektu. Darbe teigiama, kad šiuolaikinės Kinijos „prekės ženklas“ kuriamas atramos tašku laikant daosizmo, budizmo, konfucianizmo ir maoizmo, taip pat dengizmo filosofijos sintezę/lydinį.

Tyrimo objektas

Disertacijos *tyrimo objektas* – propagandos, kaip vieno svarbiausių šiuolaikinės Kinijos užsienio politikos realizavimo būdų bei priemonių, estetinis matmuo.

Darbe siekiama atskleisti ir išryškinti konkrečius estetikos vaidmens atributus, estetikos manifestacijas propagandos ir įtikinėjimo apskritai procese, parodyti jos dažnai nematomą, bet nepaneigiamą ir nenuginčijamą svarbą per Kinijos, kaip senos civilizacijos bei kultūros ir kartu naujai kylančios valstybės tarptautinėje sistemoje užsienio politikos formavimo bei realizavimo/funkcionavimo procesus. Mano nuomone, estetikos vaidmuo, jos potencialaus poveikio užsienio politikai per propagandą galimybės yra nepelnytai mažai nagrinėtos, o svarba nėra deramai išsąmoninta tiek politikos teoretikų, tiek politikų – praktikų. Tyrimo ambicingumą atspindi siekis pademonstruoti holistinio, sintezuojančio, integruojančio požiūrio, visuminės, visaapimančios perspektyvos privalumus bei būtinybę, tuo lydančios, jungiančios, siejančios ir vienijančios tarpdisciplininės analizės strategijos sprendimu prisidedant prie šiuo metu vis dažniau metamo iššūkio standartiniam, įprastiniam, tradiciniam tyrimo strategijos modeliui, vis dar vyraujančiam tiek politikos tyrinėjimuose, tiek socialiniuose moksluose apskritai.

Kinų propagandos estetika šiandien vadovaujasi tradicinės ir moderniosios estetikos principais. Tradicinė kinų estetika yra neatsiejama nuo daoizmo, budizmo ir konfucianizmo religinių – filosofinių mokyklų. Kalbėdamas apie šiuolaikinį – modernųjį kinų estetikos laikotarpį, nagrinėsiu maoizmo estetiką. Mano įsitikinimu, daoizmo, budizmo, konfucianizmo ir maoizmo idėjomis bei principais grindžiama kinų estetika demonstruoja glaudžiausią ryšį su vidine bei išorine Kinijos Liaudies Respublikos propaganda.

Ginamieji teiginiai

Disertacijoje bus siekiama apginti du pagrindinius teiginius: pirma, kad estetinė propagandos dimensija Kinijos užsienio politikoje realizuojama panaudojant vieningą daoizmo, budizmo, konfucianizmo bei maoizmo religinę - filosofinę – ideologinę (maoizmo atveju – kvazireliginę arba politinę religijos) platformą; ir, antra, kad estetinė propagandos dimensija Kinijos užsienio politikoje skleidžiasi per

kultūrinio-civilizacinio bendrumo ir identitetų tapatumo momentus, ką iliustruoja KLR propagandos Rusijoje atvejais.

Darbo tikslas – išanalizuoti šiuolaikinės Kinijos estетinių propagandos veiksnių ir dėmenų vaidmenį bei raišką Rusijoje.

Darbo uždaviniai:

1. Išnagrinėti postmodernią visuomenę kaip propagandos estетinių atributų sklaidos bei multiplikacijos terpę.
2. Išnagrinėti estетizacijos proceso vyksmą, t.y. propagandinės medžiagos suestetinimo procesą.
3. Išnagrinėti estетizacijos proceso rezultatus kaip transformuojančio judesio pasekmę.
4. Išnagrinėti daoizmo estetiką ir jos sąsajas su propaganda.
5. Išnagrinėti budizmo estetiką ir jos santykį su propaganda.
6. Išnagrinėti konfucianizmo estetiką ir jos santykį su propaganda.
7. Išnagrinėti maoizmo estetiką ir jos ryšį su propaganda.
8. Atlikti propagandą formuojančių bei vykdančių Kinijos institucijų ir jų veiklos analizę.
9. Išnagrinėti dengizmą ir estetine metafiziką kaip komplementarius propagandos išteklius.
10. Išnagrinėti Rusijos reakciją į KLR vykdomą propagandą bei KLR propagandos priklausomybę nuo šių šalių tarpusavio santykių.
11. Propagandos aspektu išnagrinėti oficialiusius kinų interneto tinklalapius rusų kalba.
12. Išnagrinėti Kinijos kino industrijos skverbimąsi į Rusijos kino rinką.

Mokslinio darbo bei empirinio tyrimo metodologija ir metodai

Disertacijoje panaudota du kartus adaptuota kritinės diskurso analizės metodologija. Pirma, kritinės diskurso analizės metodologiją į dešimties žingsnių programą, išdėstyta veikale „Propaganda ir įtikinėjimas“, adaptavo Garthas Jowettas ir Victoria O’Donnell. Programa pateikiama G. Mažeikio monografijoje „Propaganda ir simbolinis mąstymas“⁵. Pagal šią programą yra tiriama: 1) propagandinės kampanijos ideologija ir tikslas; 2) kontekstas, kuriame veikia propaganda; 3) propagandistų

⁵ Žr.: Gintautas Mažeikis, *Propaganda ir simbolinis mąstymas*. Kaunas, 2010.

identifikacija; 4) propagandos organizacijos struktūra; 5) tikslinė poveikio grupė; 6) žiniasklaidos panaudojimo technikos; 7) įvairios specialiosios technikos; 8) auditorijos reakcija į įvairias technikas; 9) kontrpropaganda, jei tokia yra; 10) rezultatai bei įvertinimai⁶. Propagandos tyrimas vadovaujantis šiuo modeliu numano ypatingą dėmesį skirti institucijų, pasaulėžiūros ir propagandinių kampanijų, auditorijos poveikimo ir kt. analizei⁷. Vis dėlto, remiantis prieinama tyrimui empirine medžiaga ir jos specifika (estetika) buvo atsiribota nuo auditorijos ir propagandos suformuoto subjekto sąmoningumo tyrimo, kurie būtų pareikalavę kiekybinės analizės. Disertacijoje buvo susitelkta estetinei propagandinių artefaktų analizei; tuo tikslu Jowetto ir O'Donnell propagandos tyrimo modelis disertacijos autoriaus vėl buvo adaptuotas. Iš esmės yra realizuojamas tik antrasis programos žingsnis. Reikia dar kartą pažymėti, jog adaptaciją lemia tyrimo specifika: propagandos analizė specifiniu – estetikos – aspektu. Kiekybiškai pamatuoti kokybinio (estetinio) matmens efektyvumą, net ir atsižvelgiant į jo praktines, apčiuopiamą išraišką įgaunančias manifestacijas, yra labai sunku. Disertacijoje telkiamasi į estetinės propagandos dimensijos sklaidą, filosofinius kultūrinės hegemonijos aspektus bei daoizmo, budizmo, konfucianizmo, maoizmo filosofines-religines sistemas kaip pamatines šiuolaikinės KLR išorinės propagandos prielaidas, šiuolaikinę kinų propagandos estetiką maitinančius dvasinės kultūros šaltinius.

Tyrimų apžvalga ir darbo mokslinis naujumas

Darbe galima išskirti estetikos teorijų, bendrųjų propagandos teorijų, civilizacinių santykių teorijų, Kinijos propagandos mechanizmus ir švelniąją galią nagrinėjančių teorijų, Kinijos ir Rusijos santykius nagrinėjančių teorijų blokus. Politikos ir estetikos santykius nagrinėjo György Lukácsas, Jacques'as Derrida, Jacques'as Rancière'as. Šie mąstytojai kalba apie politikos dėmenį mene (menas turi politikos dėmenį), tuo būdu apimdami platesnį problemų lauką. Mano darbe kalbama apie politinių institucijų sąmoningai formuojamą propagandinį meną, t.y. siauriau. Lietuvoje šią problematiką tiria Alyvydas Jokubaitis. Bendrąsias propagandos teorijas kūrė

⁶ Žr.: Jowett G. S., O'Donnell V., *Propaganda and Persuasion*. 2 nd edition. London, New Delhi: Sage Publications, 1992, 213, cit. pagal: Gintautas Mažeikis, *Propaganda ir simbolinis mąstymas*. Kaunas, 2010, 354.

⁷ Žr.: ten pat.

Edwardas Bernays, Haroldas Lasswellas, Garthas S. Jowettas ir Victoria O'Donnell, Henry T. Conserva, Lietuvoje šioje srityje dirba Gintautas Mažeikis. Civilizacinių santykių teorijų klasika – Oswaldas Spengleris, Arnoldas Toynbee, Samuelis S. Huntingtonas. Civilizacinę analizę plėtojo lietuvių autoriai Vytautas Kavolis, Algis Mickūnas, Lietuvoje su šia problematika siejasi Antano Andrijausko, Leonido Donskio darbai. Kinijos ir Rusijos santykius teoriniame lygmenyje nagrinėja Jamesas Bellacqua, Vladimiras Portjakovas, Dominikas Mierzejewskis. Kinijos propagandos ir švelniosios galios tema rašo Anne -Marie Brady, Ingrid d'Hoohe, Benjaminas I. Page, Shengas Dingas, Janas Melissenas, Markas Leonardas. Minėtini lietuvių mokslininkai Lauras Bielinis, Vytautas Radžvilas, sinologės Loreta Poškaitė, Agnė Budriūnaitė, Agnieška Juzefovič. Mano disertacijoje taip pat daug dėmesio skiriama teoriniam analizės pagrindimui. Darbo mokslinis naujumas gali būti pagrįstas nestandartine prieiga ir itin plataus tyrimo metodų spektro panaudojimu, atspindinčiu siekį į vieną lydinį suulydyti teoriją ir praktiką/empiriką, akcentuojant kokybinių analizės dėmenų dominavimo empirikos atžvilgiu specifika. Disertacijos teorinėje dalyje kalbant apie postmodernią visuomenę kaip tarpą skleisti estetišams propagandos veiksniams, lyginant su kitais autoriais, daugiau dėmesio skiriama psichologiniams vartotojiškumo aspektams (siejimas su erotika), žmogiškajai prigimčiai kaip vienam pagrindinių iš socialines slinktis generuojančių fenomenų bei visuomenės kaitą skatinančių jėgų.

Praktinė darbo reikšmė

Darbe atlikta kinų propagandos analizė estetiniu aspektu turi ne vien teorinę, bet ir praktinę reikšmę, nes gali talkinti politikams praktikams kuriant įvairias kontrpropagandos strategijas. Tyrimas įgalina (at)pažinti ir dekoduoti kinų propagandoje naudojamas simbolines struktūras, demaskuoja stipriąsias ir silpnąsias kinų propagandos vietas. Tuo būdu atsiranda galimybė kurti priešingą kalbą (plačiaja prasme), priešingą retoriką. Taip pat labai svarbu yra tai, kad priešinimasis Kinijos užsienio politikoje naudojamiems estetišams propagandos metodams tampa sąmoningas, kinų propagandos akcentuojamų vertybių priėmimas arba atmetimas tampa laisvo pasirinkimo objektu.

Darbo struktūra

Disertaciją sudaro penkios dalys. Pirmoji ir antroji dalys – teorinės, trečiojoje ir ketvirtojoje dalyse teorinė ir empirinė analizė persipina, o penktoji dalis be išimčių koncentruojasi ties empirine analize. Pirmiausia teoriškai nagrinėjamas propagandinės medžiagos suestetinimo procesas apskritai, vėliau tiriamas kinų estetikos savitumas, kinų estetikos specifika, kurios ištakas grindžia daoizmo, budizmo, konfucianizmo, maoizmo filosofinių sistemų savitumas bei unikalumas. Trečiojoje dalyje nagrinėjamas kinų propagandos institucijos (organizacijos) ir akcentuojamas įgalinančių pobūdį jų atžvilgiu turintis diskurso vaidmuo, kuris galutine savo forma materializuojasi kaip estetika grįsta propaganda. Šioje disertacijos dalyje taip pat nagrinėjama dengizmo filosofija ir į universalumą pretenduojančios dengizmo filosofijos bei kinų estetinės metafizikos sintezė. Pažymėtina, kad dengizmo filosofijos analizė yra atskirta nuo antrojoje dalyje pateikiamos daoizmo, budizmo, konfucianizmo ir maoizmo analizės tuo pagrindu, jog daoizmas, budizmas, konfucianizmas ir iš dalies maoizmas yra „stabilūs“, „fiksiuoti“ reiškiniai, tam tikra prasme *priklausantys praeičiai, atspindintys praeitį*, o dengizmas yra dinamiška šiuolaikinė disertacijoje nagrinėjamo laikotarpio filosofija, *polemizuojanti* su anksčiau minėtomis „stabiliomis“ ir „fiksiuotomis“ filosofinėmis sistemomis. Ketvirtojoje darbo dalyje žvilgsnis nukreipiamas į Rusiją kaip KLR propagandos sklaidos areną, nagrinėjama Rusijos reakcija į KLR propagandą, įskaitant eventualios kontrpropagandos tyrimus. Penktojoje, empirinėje darbo dalyje pateikiama oficialiųjų KLR interneto tinklalapių rusų kalba analizė, propagandos požiūriu nagrinėjami Rusijoje rodyti ir pasisekimo sulaukę kinų kino filmai, pateikiama vaizdo klipų analizė, propagandinę dėmenį turinčių Kinijos TV transliacijų įrašų analizė.

Disertacijoje vadovaujamosi prielaida, jog kinų estetika ir ja pagrįsta kinų propaganda yra tam tikra prasme unikali, neturinti analogų ir neišreiškiama vakarietiškais filosofijos ar mokslo terminais, o vienokia ar kitokia komparatyvistinė prieiga visuomet remiasi perkeltinių prasmų bei metaforų lygmens sprendimais.

Darbo struktūra yra pagrįsta *koncentrinių ratų modelių*: viduryje yra poveikis Rusijos politikai, šią (i)centrinę ašį supa gelminės kinų propagandą maitinančios daoizmo, budizmo, konfucianizmo ir maoizmo filosofinės sistemos, o paviršiniame analizės sluoksnyje, išorinėje jos sferoje – dar abstraktesnė propagandos ir estetikos santykio problema, propagandinės medžiagos suestetinimo proceso ypatumai.

Disertacijos ribos

Disertacijoje tiriama KLR propaganda Rusijoje nuo Kultūrinės revoliucijos pabaigos iki 2009 m. (KLR įkūrimo 60-osios metinės). Apsiribojama Kinijos interneto tinklapių, Kinijos kino filmų, prokiniškų vaizdo klipų ir Kinijos televizijos transliacijų analize. Disertacijoje taip pat apsiribojama palyginti izoliuota Kinijos ir Rusijos santykių analize, retai kur referuojant į JAV reakcijos ir tarptautinės sistemos kaip visumos kaitos kontekstą Rusijos sinifikavimo pagrindu. Taip pat analizuojama vien propaganda, atsiribojant nuo viešųjų ryšių, iš dalies ir viešosios diplomatijos. Tarptautinių santykių teorijos pasitelkiamos tiek, kiek to reikalauja propagandos analizė.

Išvados

Apibendrinant reikia akcentuoti, jog darbo tikslas yra daugiabriaunis, multidimensinio pobūdžio ir jį pasiekti galima tik vadovaujantis specifine, nestandartine tyrimo logika. Šios logikos esmė yra ta, jog disertacijos struktūra yra pagrįsta *koncentrinių ratų modeliū*: centre yra poveikis Rusijos politikai, aplink – gelminės kinų propagandą maitinančios daoizmo, budizmo, konfucianizmo ir maoizmo filosofinės sistemos, o išorėje, paviršiuje – dar abstraktesnė propagandos ir estetikos santykio problema, propagandinės medžiagos suestetinimo proceso ypatumai. Koncentrinių ratų struktūra teksto erdvėje dėl paties rašymo, kaip vaizdavimo būdo, prigimties įgauna linijinį pobūdį: į filosofinį politikos, estetikos ir propagandos analizės diskursą „įsupama“ daoizmo, konfucianizmo ir maoizmo kaip gelminių kinų propagandą maitinančių šaltinių analizė, kuri vainikuojama praktines kiniškosios estetikos manifestacijas politiniu aspektu iliustruojančiais interneto tinklapių, kino filmų, vaizdo klipų, TV transliacijų pavyzdžiais.

Tyrimo rezultatai kristalizuojasi sudėtingame skirtingų, kartais konfliktuojančių teorijų, požiūrių, netgi paradigimų sąveikos lauke, todėl vienareikšmiškai jų apibrėžti taip pat neįmanoma. Tačiau naudojant adaptuotą propagandos analizės metodą, mano nuomone, pasiekiamas pagrindinis tikslas: išnagrinėti estetinę propagandos dimensiją Kinijos užsienio politikoje *per se* bei jos raišką *nukreiptumo aspektu*, pasitelkus Kinijos propagandos Rusijoje atvejį. Siekiant šio tikslo, disertacijoje išsprendžiama vienuolika

pagrindinių *Įvade* suformuluotų uždavinių, kurių eksplikacija įgalina įrodyti darbo pradžioje suformuluotą hipotezę.

1. Nagrinėjant penkis pagrindinius postmodernios visuomenės funkcionavimo fenomenus (polinkis į hedonistines vertybes, vizualumo kaip *lingua franca* primatas, permanentinė savikūra, vartotojiškas dinamizmas ir spartėjanti globalizacija), teoriniu lygmeniu apibrėžiama estetinės propagandos dimensijos sklaidos teritorija. Įrodoma, kad šie penki pjūviai geriausiai reprezentuoja postmodernią visuomenę kaip propagandos estetinių atributų sklaidos, realizacijos bei multiplikacijos terpę.
2. Analizuojant estetizacijos proceso vyksmą, akcentuojama ir įrodoma adresato – adresanto tarpusavio ryšio svarba, įrodoma diskursyvių komunikacijos mechanizmų svarba politiniam teatrui/žaidimui. Išnagrinėjamos estetikai potencialą suteikiančios „priemonės“.
3. Vadovaujantis Rolando Barthes'o teorija ir erotiką traktuojant kaip estezės formą, įrodoma erotikos svarba transformuojančio (pa)keitimo prasme bei ryšys su estetika. Aptariamas estetikos ir erotikos kontakto momentas kaip propagandiniam pranešimui galią ir transformuojantį potencialą suteikiantis fenomenas.
4. Disertacijoje įrodoma, kad daoizmo filosofija grindžiama estetika yra amorfiška dėl plataus tos filosofijos spektro, potencialiai talpinančio tokius kardinaliai priešingus požiūrius, kaip religinė patirtis bei mokslinis, scientistinis požiūris. Teigiama, kad daoizmo estetikai būdingas itin aukštas suderinamumo su (post)moderniojo žmogaus pasaulėžiūra laipsnis, ir kad tas suderinamumas leidžia ją itin efektyviai panaudoti propagandos tikslams ne tik dėl „romantinių“ savybių suteikimo propagandiniam diskursui, bet ir dėl paties propagandiniam diskursui būdingos amorfijos (kuo galingesnis propagandinis diskursas, tuo daugiau perskaitymo būdų jis savyje talpina, nerizikuodamas arba menkai rizikuodamas klaidingo perskaitymo galimybe).
5. Disertacijoje įrodoma, kad budizmo estetika, traktuojama kaip „estetinė egzistencija“ ir pasižyminti nušvitimo, laisvės, išminties bei integralumo atributais, sudaro puikų pamatą kinų propagandos sklaidai, tačiau jos sėkmė priklauso nuo gebėjimo spręsti kylančias problemas, tokias kaip autoritarinė politinė sistema, Tibeto klausimas ir pan.

6. Disertacijoje įrodoma, kad, priešingai standartiniam įsitikinimui, galima kalbėti ne tik apie konfucianizmo etiką, bet ir lygiavertę jai estetiką, kurios kartu sudaro Vienį, tam tikra prasme adekvatų senovės graikų kalokagatijos idėjai. Akcentuojamas sociopolitinis konfucianizmo estetikos angažuotumas ir nukreiptumas į tvarkos, harmonijos, stabilumo idealus, per estetikos – etikos jungtį plintančius į politinę sferą, formuojančius tam tikros siekiamybės viziją.
7. Kalbant apie maoizmo estetiką ir jos ryšį su propaganda, įrodoma, jog maoizmo estetikos „esencija“ glūdi masių vertybių ir nuostatų transformavimo procese tiek vidaus propagandos, tiek ir užsienio propagandos lygmeniu. Kaip paaiškinta vėliau, transformavimo procesas nėra atskiriamas ir negali būti atsietas nuo institucinio lygmens. Maoizmo estetikos patrauklumas propagandine prasme kildinamas ir iš religinio, maoizmo kaip politinės religijos, matmens. Religija, taip pat ir politinė, yra socialinės kontrolės įrankis ir tam tikro socialinio stabilumo garantas. Disertacijoje konstatuojama, jog egzistuoja dvigubas efektas: maoizmo politikos, suvokiamos per religinę (išpažinimas, aukojimasis, pasišventimas) prizmę, patrauklumas suteikia žavesio aureolę jo estetikai, ir, *vice versa*, egzotiškais ritualais ir simboliais įestetinta/suestetinta religija šiltomis ir šviesiomis spalvomis nudažo maoistinę politikos liniją užsienio auditorijos akyse.
8. Disertacijoje pagrindžiama ir įrodoma Kinijos propagandos institucijų kaip diskursą „filtruojančių“, legitimia ideologija paverčiančių mechanizmų svarba. Išryškinama kūrybinio institucijų potencialo svarba modeliuojant už Kinijos ribų išeinančios informacijos srautą. Diskurso apie Kiniją kontroliavimas ir (už)valdymas tarptautiniu lygmeniu įvardijamas kaip vienas svarbiausių žiniasklaidos kontrolės būdu įgyvendinamų KLR propagandos sistemos uždavinių.
9. Disertacijoje įrodoma, jog dengizmas ir estetinė metafizika yra komplementarūs, vienas kitą papildantys, vienas į kitą įaugantys kinų propagandos Rusijoje (bei apskritai) ištekliai. Akcentuojamos dengizmo, kaip konstruktyvistiniais principais grįstos visuminės, holistinės, organicistinės filosofijos, pretenzijos į universalumą. Dengizmą traktuojant kaip išorinį „socialinį“, bendruomeninį ar visuomeninį propagandos išteklių, jo vidiniu privataus, asmeninio, intymiojo lygmens ekvivalentu traktuojama estetinė metafizika, žyminti tam tikrą specifinį „estetinį“, gyvenimo būdą. Estetinis gyvenimo būdas imanentiškai suponuoja tam tikro

specifinio, rytietiško (t. y. kiniško) dvasingumo praktikavimą, nuosekliai vedantį link kiniškųjų socialinių ir politinių vertybių akceptavimo bei praktikavimo, ko ir siekia kinų propaganda.

10. Disertacijoje įrodoma, kad Rusijos reakcijos į Kinijos vykdomą propagandą spektras dažniausiai įgauna kraštutines sinofilijos ir sinofobijos formas. Akcentuojama Rusijos bendradarbiavimo su Vakarais svarba ir išryškinamos potencialios neigiamos autarkinės, saviizoliacijos politikos pasekmės, tokia politika arba, tiksliau, tokios politikos pasekme pripažįstant glaudų Rusijos suartėjimą su Kinija. Svarbiausiu argumentu Kinijos naudai pripažįstamas Rusijos besąlygiškas tikėjimas savo mesianistine slavų tautų vienijimo misija ir tariamai autentiško, tik jai skirto „kelio“ paieškos, verčiančios nusigręžti nuo Vakarų ir šlietis prie Kinijos. Aptariami būdai ir metodai, kuriais kinų propaganda išnaudoja silpnąsias Rusijos požiūrio vietas.
11. Atliekant kinų interneto tinklalapių rusų kalba analizę, akcentuojama savita egzotikos ir artumo rusiškajam mentalitetui dermė. Nagrinėjant tinklalapių *turini*, pavyzdžiu pasirenkamos KLR prezidento Hu Jintao kalbos. Jose yra išskiriami *naratyvo* ir *metaforos* lygmenys, parodomas operavimo *dialogo* ir *harmoningos visuomenės/harmoningo pasaulio* terminais kinų propagandai teikiamos galimybės. Analizuojant interneto tinklalapius *formas* prasme, parodomas vizualinės ikonografijos (spalviniai tinklalapių sprendimai) teikiamos galimybės. Informacijos srautus vienijančia koncepcija įvardijamas *Tianxia* idealas kaip universali kiniškosios pasaulėtvarkos filosofija. Svarbiu kolektyvinio rusų mentaliteto bruožu įvardijama nostalgija sovietiniams laikams; parodomi būdai bei metodai, kaip Kinijos propaganda rusiškosios „ostalgijos“ korta gali pasinaudoti.
12. Disertacijoje pateikiama Kinijos kino istorija ir Kinijos kino politikos analizė. Analizuojant Kinijos kino politiką, konstatuojama, jog ji yra pagrįsta vadinamaisiais *fundamentaliais socialistinės kultūros ir meno vystymo principais*. Pabrėžiama Kinijos simbolinio pasaulio, kaip esminio kultūrą konstituojančio elemento, akceptavimo Rusijoje svarba. Pagrindžiami kino meno pasirinkimo propagandos instrumentu motyvai. Estetiniu ir propagandos aspektu nagrinėjama empirinė vaizdo medžiaga: filmai „Geltona žemė“, „Sėlinantis tigras, tūnantis drakonas“, „Bevardis“, vaizdo klipas „Mao Zedong: „Jei jūs neinate, aš irgi neisiu“

bei KLR įkūrimo 60-osioms metinėms skirtų dviejų Kinijos TV transliacijų įrašai (karinis paradas ir iškilmingas koncertas Tiananmenio aikštėje). Išryškinami nagrinėjama vaizdo medžiaga vienijantys, siejantys bruožai: tam tikra prasme „impresionistinė“ traktuotė formos požiūriu ir turinio lygmenyje akcentuojamas kultūrinis – civilizacinis Kinijos unikalumas, perteikiamas ne vien per grynai estetines, bet taip pat ir etines schemas.

Apibendrinant darytina išvada, kad Kinijos įvaizdis Vakarams formuojamas pristatant Kiniją kaip egzotišką – erotišką „Kitą“, o Rusijos atveju panaudojami du metodai: tiek informacinis egzotiškos ir todėl erotiškos Kinijos modeliavimas, tiek apeliavimas į kultūrinį bendrumą Rusijos sovietinio paveldo pagrindu. Svarbu pažymėti, jog erotika traktuojama kaip (kolektyvinės) sąmonės reiškinys ir disponavimas juo sąmonės lygmeniu tik iš dalies panaikina jo poveikio efektyvumą.

Yang Jwing-Mingo knygoje „Šaolinio stiliaus „Baltoji gervė“ pagrindai: kovos jėga ir cigunas“⁸ aprašoma kovos menų technika, kai kumštis link tikslo juda „minkštai“, bet paliečia taikinį „kietai“. Švelniosios galios principais besivadovaujanti kinų propaganda yra sukaupusi visą reikiamą „minkštąjį“ potencialą, įgalinantį „kietai“ pasiekti taikinį. Savo ruožtu, Rusijoje susiklosčiusi sociopolitinė terpė nėra palanki atremti propagandinį Kinijos smūgį. Efektyvios rusiškosios kontrpropagandos Kinijos veiksmams praktiškai nėra. Tuo būdu „estetinei“ kinų invazijai ilguoju laikotarpiu galima prognozuoti neblogas perspektyvas.

Summa summarum, darytina išvada, jog Vakaruose politinis diskursas yra praradęs turinį ir virtęs metadiskursu, diskursu-apie. Pavyzdžiui, demokratija taip pat gali būti laikoma ne turiniu, o forma, įgalinančia realizuoti galimybes. Todėl politinis diskursas Vakaruose galiausiai tampa jėgos/galios išraiška, po visomis kaukėmis slypi nuožmi kova dėl galios ir ribotų išteklių kontrolės. Tačiau esmė yra ta, jog jėga/galia Vakaruose yra išsklaidyta, praradusi *nukreiptumą*, pozityvų tikslą. Kinijos propaganda, taip pat būdama jėgos/galios diskursu, siūlo kiniškąjį pasaulėtvarkos modelį kaip didingą eschatologinį projektą/tikslą. Rusijoje šis projektas gali būti realizuotas todėl, kad Rusija turi dvigubą mentalitetą: sovietinį (arba, tiksliau, susiejus su tradicija - *istorinį, praeities*) ir vakarietiškojį (dar besiformuojantį *šiuolaikinį*). Iš to, kas aukščiau

⁸ Žr.: Ян Цзюньмин, *Основы шаолинского стиля «Белый Журавль» : боевая сила и цигун*. Киев: «София», 1998.

išdėstyta, darytina išvada, jog vakarietiškoji Rusijos tapatybė yra pažeidžiama tais pačiais būdais, kurie galioja Vakarams apskritai: politiniam diskursui kaip pozityvų nukreiptumą pasiūlius modernų, transformuotą konfucianistinį – maoistinį (dengistinį) modelį. Sovietinių reminiscencijų matmuo, priešingai, turi būti ir yra stiprinamas bei išnaudojamas kaip tramplinas ir pavyzdys, kurio pagrindu programuojamas tas pats didingas eschatologinis konfucianistinis – maoistinis projektas kaip rusiškosios mesianistinės tradicijos įgalinimas, įgyvendinimas bei (*vėl ir galų gale*) realizavimas.

Su disertacijos tema susijusios mokslinės publikacijos ir pranešimai konferencijose

Disertacijos tema publikuoti straipsniai:

4. Skrudupas A., „Estetinė propagandos dimensija: specifika ir potencialas“, *Politikos mokslų almanachas*, 2011, Nr. 9, 73 – 95.
5. Skrudupas A., „Kinų propagandos estetika“, *Tiltai*, 2011 (2), 51 - 64.
6. Skrudupas A. „Kinijos propaganda Rusijoje: estetiniai strategijos elementai“, *Politologija*, 2012 (2), 78 – 104.

Pranešimai konferencijose:

4. Skrudupas A., „Perception of Chinese Self-perception and Self-identity from the European Point of View“, tarptautinė konferencija *Tradition in Modernization: Contemporary Asia from European Perspective*, Vytauto Didžiojo universitetas, Japonistikos studijų centras, Kaunas, 2008 m. lapkričio 15 – 16 d.
5. Skrudupas A., „Soft Power Actuation in Contemporary Chinese Foreign Policy: Aesthetical Solutions“, tarptautinė konferencija *International Young Scientists Conference*, Šiaulių universitetas, Šiauliai, 2010 m. balandžio 29 – 30 d.
6. Skrudupas A., „The Consequenses of Eventual Chinese – Middle East Tandem on Global Geopolitical Displacement“, tarptautinė konferencija *XVIII Biennial Conference of the European Association of Chinese Studies „Culture is a Crowded Bridge“*, Ryga, Latvijos universitetas, 2010 m. liepos 14 – 18 d.

Arūnas Skrudupas – Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto politikos mokslų magistras. El. p.: arunas.skrudupas@gmail.com

Mokslinių interesų sritys: politinė filosofija, politikos, propagandos ir kultūros santykis, estetikos ir propagandos sąveika, tarptautinė politika, geopolitika, Kinijos vidaus ir užsienio politika.

Arūnas SKRUDUPAS

**AESTHETICAL DIMENSION OF PROPAGANDA IN CHINA'S
FOREIGN POLICY**

Summary of Doctoral Dissertation

Išleido ir spausdino – Vytauto Didžiojo universiteto bibliotekos Leidybos skyrius
(S. Daukanto g. 27, LT-44249 Kaunas)

Užsakymo Nr. K14-034. Tiražas 30 egz. 2014 04 30.
Nemokamai.